

BANKA KREDİLERİ EĞİLİM ANKETİ

VERİ YÖNETİŞİMİ VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKETLER VE ENDEKSLER MÜDÜRLÜĞÜ

2024 3. ÇEYREK

Yönetici Özeti

Bankaların 2024 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin değerlendirmeleri ile 2024 yılının son çeyreğine ilişkin beklentilerini içeren Banka Kredileri Eğilim Anketi sonuçları incelendiğinde⁽¹⁾,

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartları sıkılaştırmaya devam ettiği görülmüştür. Alt kısıtlımlar incelendiğinde, tüm kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaştırma gözlenmiştir. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaştırmanın zayıflayarak devam edeceği yönündedir. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde tüm bireysel kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaştırmanın devam ettiği görülmüştür. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, konut kredilerine uygulanan standartların gevşemeye başlayacağı, taşıt kredilerine uygulanan standartlardaki sıkılaştırma seyrinin sona ereceği, diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaştırma seyrinin ise devam edeceği yönündedir.

Anket sonuçları kredi talebi açısından incelendiğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalış, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde zayıflayarak devam etmiştir. Alt kısıtlımlar incelendiğinde, yabancı para cinsinden açılan krediler dışındaki tüm kredilere olan talepte azalış gözlenmiştir. 2024 yılının son çeyreğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalışın zayıflayarak devam etmesi beklenmektedir. 2024 yılının üçüncü çeyreğinde, konut ve diğer bireysel kredi talebindeki azalış seyri yerini artışa, taşıt kredi talebinde bir önceki çeyrekte görülen artış ise yerini tekrar azalışa bırakmıştır. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, konut ve diğer bireysel kredi talebindeki artışın devam edeceği, taşıt kredi talebindeki azalışın ise tekrar artışa döneceği yönündedir.

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarında sıkılaştırma yönlü, yurt dışı fonlama koşullarında ise gevşeme yönlü seyrin devam ettiği görülmüştür. 2024 yılının son çeyreği için, yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaştırmanın yerini gevşemeye bırakacağı, yurt dışı fonlama koşullarındaki gevşemenin ise güçlenerek devam edeceği beklenmektedir.

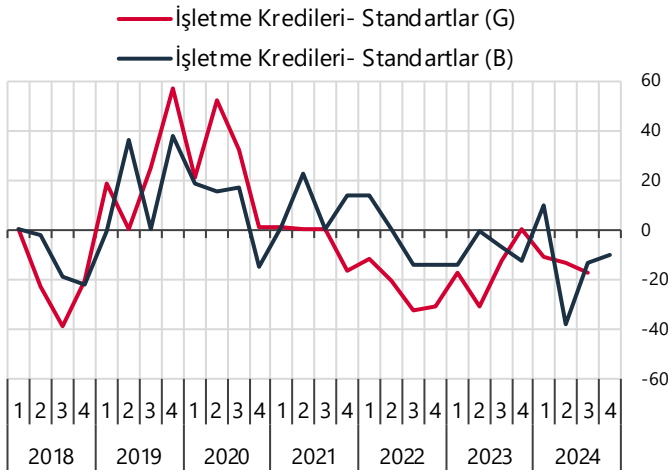
⁽¹⁾ 2024 yılının üçüncü çeyrek dönemine ilişkin Banka Kredileri Eğilim Anketi, 09 – 20 Eylül 2024 tarihleri arasında uygulanmıştır.

I. Kredilere Uygulanan Standartlar

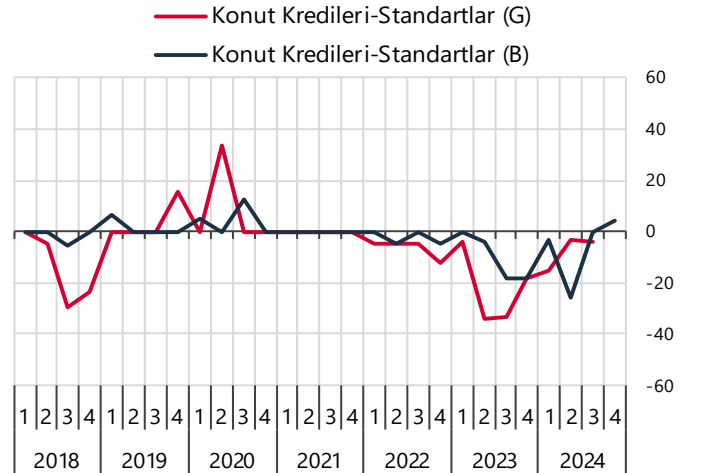
2024 yılının üçüncü çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartları sıkılaştırmaya devam ettiği görülmüştür. Alt kırımlar incelendiğinde, tüm kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaşıma gözlenmiştir. Tüm faktörler standartları sıkılaştırıcı yönde etkilerken, sermaye yeterliliği ile ilgili kısıtlar standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşmanın zayıflayarak devam edeceği yönündedir (Grafik 1).

2024 yılının üçüncü çeyreğinde tüm bireysel kredi türlerine uygulanan standartlarda sıkılaşmanın devam ettiği görülmüştür. Konut kredilerinde emlak piyasasına ilişkin beklentiler, taşıt kredilerinde fon maliyetleri/bilanço kısıtlamaları ile genel ekonomik faaliyetlere ilişkin beklentiler, diğer bireysel kredi türlerinde ise risk algılamasına ilişkin faktörler standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen en önemli faktörler olmuştur. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, konut kredilerine uygulanan standartların gevşemeye başlayacağı, taşıt kredilerine uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinin sona ereceği, diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşıma seyrinin ise devam edeceği yönündedir (Grafik 2, Grafik 3 ve Grafik 4).

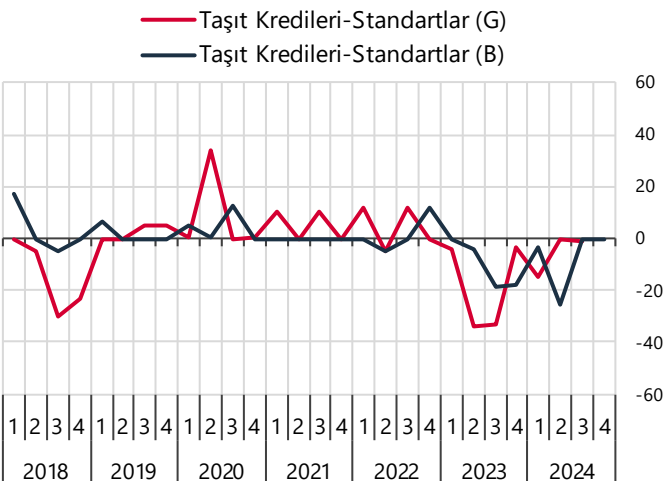
Grafik 1. İşletme Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

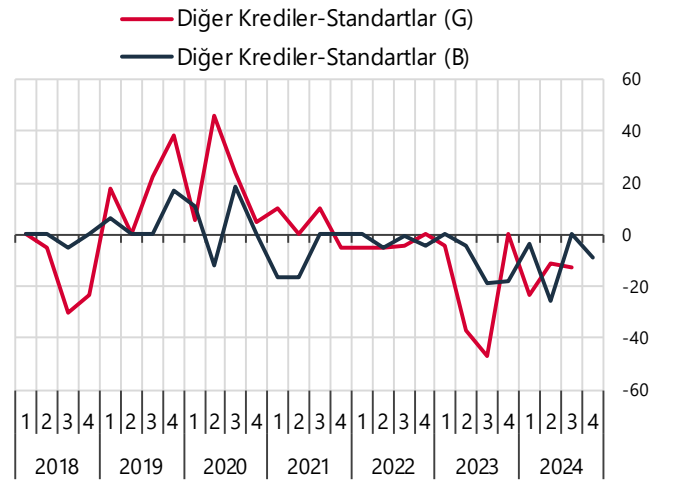
Grafik 2. Konut Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 3. Taşıt Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 4. Diğer Bireysel Krediler için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

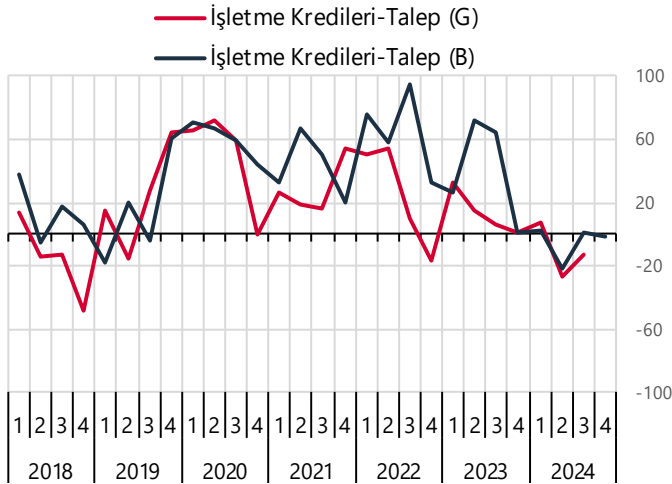
(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde standartlarda meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Gevşetme, <0; Sıkılaştırma)

II. Kredi Talepleri

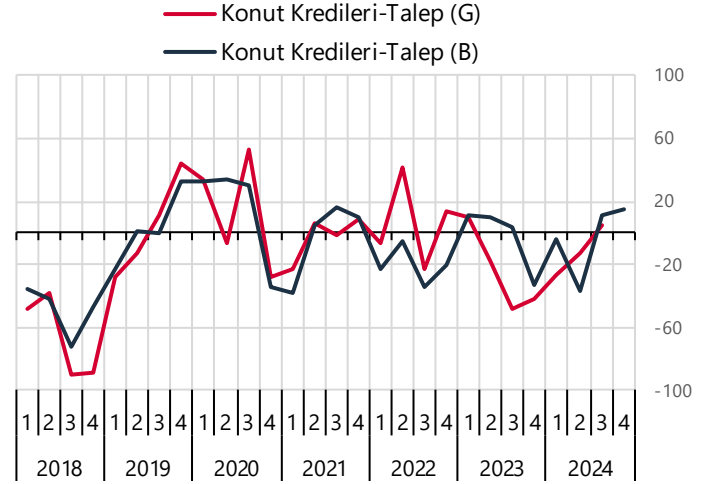
İşletmelerin banka kredilerine olan talebi incelendiğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalış, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde zayıflayarak devam etmiştir. Alt kırılımlar incelendiğinde, yabancı para cinsinden açılan krediler dışındaki tüm kredilere olan talepte azalış gözlenmiştir. Yılın ilk çeyreğinden itibaren görülen yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepteki artışın bu çeyrekte de devam ettiği görülmüştür. Alternatif finansman olarak hisse senedi ihracı talebi azaltan en önemli faktör olurken, satıcıların peşin alımlarda uyguladığı iskonto ve kolaylıklar talebi artırıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2024 yılının son çeyreğinde, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki azalışın zayıflayarak devam etmesi beklenmektedir (Grafik 5).

2024 yılının üçüncü çeyreğinde, konut ve diğer bireysel kredi talebindeki azalış seyri yerini artışa, taşıt kredi talebinde bir önceki çeyrekte görülen artış ise yerini tekrar azalışa bırakmıştır. Konut kredilerinde konut piyasasına ilişkin beklentiler, diğer bireysel kredilerde ise tüketici güveni ve menkul kıymet alımları talebi arttıran faktörler olmuştur. Taşıt kredilerinde krediler üzerindeki vergi ve benzeri yükler dışındaki tüm faktörler talebi azaltıcı yönde etkilemiştir. 2024 yılının son çeyreği için bankaların beklentisi, konut ve diğer bireysel kredi talebindeki artışın devam edeceği, taşıt kredi talebindeki azalışın ise tekrar artışa döneceği yönündedir (Grafik 6, Grafik 7 ve Grafik 8).

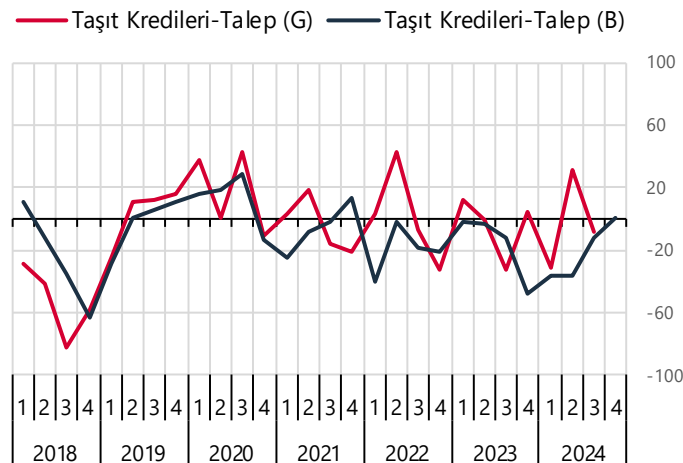
Grafik 5. İşletme Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

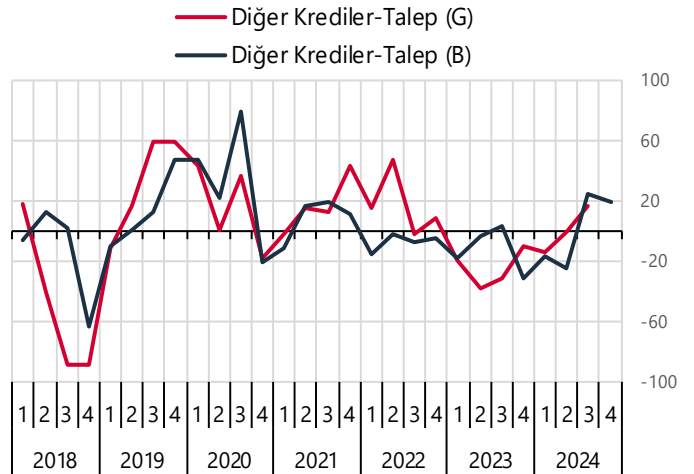
Grafik 6. Konut Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 7. Taşıt Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 8. Diğer Bireysel Krediler için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde kredi taleplerinde meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Artış, <0; Azalış)

III. Kredi Koşul ve Kuralları

İşletmelere kullandırılan kredilere uygulanan koşul ve kurallara bakıldığında, ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjlarındaki artış seyrinin zayıflayarak devam ettiği gözlenmiştir. Vadeye ilişkin koşul ve kuralların gevşemeye devam ettiği, diğer durum ve şartlara ilişkin koşul ve kuralların ise temelde aynı kaldığı görülmüştür.

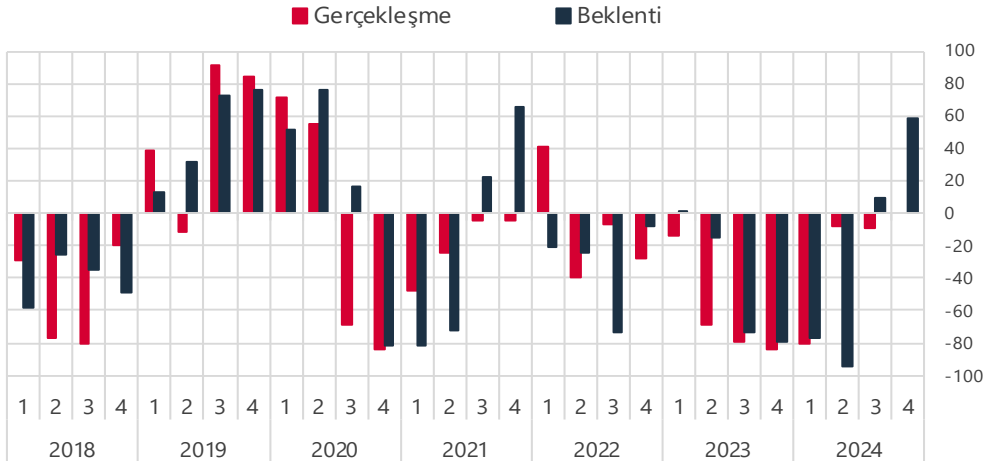
Bireysel kredilere uygulanan koşul ve kurallar incelendiğinde, ortalama krediler üzerindeki kâr marjındaki artış diğer bireysel kredi türlerinde devam ederken, konut ve taşıt kredilerinde yerini azalışa bırakmıştır. Daha riskli krediler üzerindeki kâr marjında konut ve diğer bireysel kredi türlerinde görülen artış ile taşıt kredilerinde bir önceki çeyrekte başlayan azalış bu çeyrekte de devam etmiştir. Diğer durum ve şartlara ilişkin koşul ve kurallar tüm bireysel kredi türlerinde temelde aynı kalmıştır.

IV. Fonlama Koşulları

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2024 yılının üçüncü çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarında sıkılaştırma yönlü, yurt dışı fonlama koşullarında ise gevşeme yönlü seyrin devam ettiği görülmüştür. Yurt dışı fonlama maliyeti ile diğer koşul ve kuralların, yurt dışı fonlama koşullarına olan gevşetici etkisi devam etmiştir. 2024 yılının son çeyreği için, yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaştırmanın yerini gevşemeye bırakacağı, yurt dışı fonlama koşullarındaki gevşemenin ise güçlenerek devam edeceği beklenmektedir (Grafik 9 ve Grafik 10).

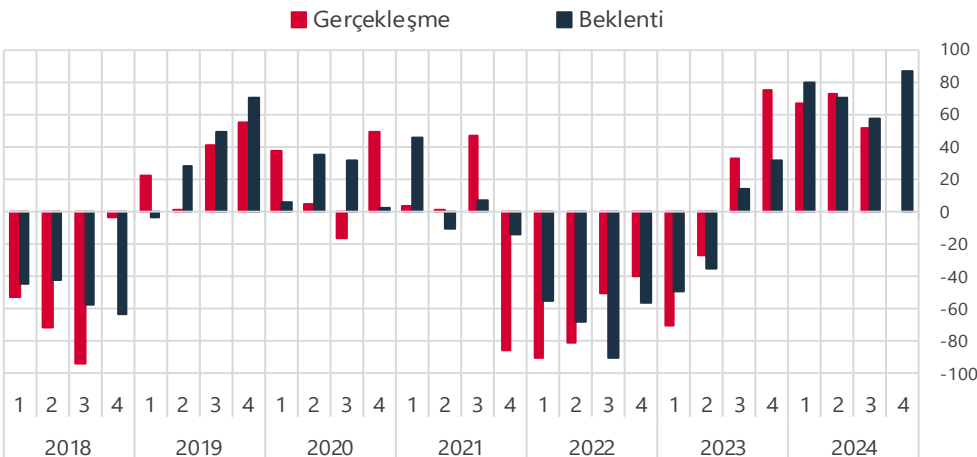
Grafik 9. Yurt İçi Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaştırma)

Grafik 10. Yurt Dışı Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaştırma)

Tablo 1. Kredilere Uygulanan Standartlar
(Bankaların Net Yüzde Oranları)

		Gerçekleşme			Beklenti	
		2024 Ç2	2024 Ç3	Ortalama	2024 Ç4	Ortalama
İşletme Kredileri	Genel Olarak	-13,4	-17,7	-11,4	-9,9	-9,3
	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Verilen Krediler	-0,9	-6,0	-7,8	1,9	-6,6
	Büyük İşletmelere Verilen Krediler	-12,3	-17,7	-9,1	-8,9	-6,6
	Kısa Vadeli Krediler	-12,3	-17,7	-3,4	1,9	-0,7
	Uzun Vadeli Krediler	-15,1	-17,7	-17,1	-5,9	-16,5
	Türk Lirası Cinsinden Açılan Krediler	-12,3	-17,7	1,8	-6,9	-1,3
	Yabancı Para Cinsinden Açılan Krediler	-21,6	-18,0	-16,9	-17,5	-22,7
Bireysel Krediler	Konut Kredileri	-3,3	-4,0	-5,0	4,0	-1,5
	Taşıt Kredileri	-0,7	-1,5	-3,7	0,0	-1,1
	Diğer Bireysel Krediler	-11,0	-13,0	-3,0	-9,0	-3,8

Tablo 2. Kredi Talepleri
(Bankaların Net Yüzde Oranları)

		Gerçekleşme			Beklenti	
		2024 Ç2	2024 Ç3	Ortalama	2024 Ç4	Ortalama
İşletme Kredileri	Genel Olarak	-26,6	-12,5	17,9	-0,9	28,2
	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Verilen Krediler	-23,8	-24,3	24,3	-0,9	37,0
	Büyük İşletmelere Verilen Krediler	-31,1	-24,3	14,9	10,9	23,5
	Kısa Vadeli Krediler	-23,8	-24,3	19,9	10,9	31,8
	Uzun Vadeli Krediler	-27,6	-25,4	9,4	3,2	24,1
	Türk Lirası Cinsinden Açılan Krediler	-20,8	-21,3	20,1	13,9	33,7
	Yabancı Para Cinsinden Açılan Krediler	48,7	55,6	-13,0	45,4	2,6
Bireysel Krediler	Konut Kredileri	-13,1	5,2	4,0	15,5	3,0
	Taşıt Kredileri	31,7	-8,7	-4,5	0,7	-2,8
	Diğer Bireysel Krediler	-0,6	16,6	15,8	18,8	19,5

Tablo 3. Fonlama Koşulları
(Bankaların Net Yüzde Oranları)

	Gerçekleşme			Beklenti	
	2024 Ç2	2024 Ç3	Ortalama	2024 Ç4	Ortalama
Yurt İçi	-7,6	-9,5	-21,7	58,3	-13,6
Yurt Dışı	73,0	51,9	-8,0	87,5	-13,6

Net Yüzde Oranları: (Biraz Gevşetme/Artış + Çok Gevşetme/Artış) - (Biraz Sıkılaştırma/Azalış + Çok Sıkılaştırma/Azalış)
Ortalama, serinin uzun dönem ortalaması olup 2005Ç4 – 2024Ç2 dönemlerini kapsamaktadır.

- Banka Kredileri Eğilim Anketi**, aktif büyüklükleri dikkate alınarak belirlenen **16** bankaya uygulanmaktadır.
- İlgili verilere ve yönetsel açıklama metnine, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresindeki “İstatistikler/ Eğilim Anketleri/ Banka Kredileri Eğilim Anketi” başlığı altından ulaşılabilir. Veriler ayrıca zaman serisi olarak “İstatistikler/Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS)/Banka Kredileri Eğilim Anketi (TCMB)” başlıkları altında da yer almaktadır.
- Anket sonuçları**, katılımcıların yanıtları esas alınarak hesaplanmakta olup, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın görüş ve tahminlerini yansıtmamaktadır.